

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การศึกษาต้นทุน-ผลได้และการคืนทุนสำหรับการจัดบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานีนอนมัย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยวิเคราะห์ต้นทุน-ผลได้ในมุมมองของสถานบริการและมุมมองของผู้รับบริการ วิเคราะห์การคืนทุนของสถานบริการ และศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการและอัตราการเพิ่มจำนวนการมารับบริการระหว่างมีบริการนอกเวลากับไม่มีบริการนอกเวลาของสถานีนอนมัย ผลการศึกษานี้จะนำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในรูปตารางประกอบการบรรยาย แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ข้อมูลทั่วไปของสถานบริการ
- 1.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้รับบริการ
 - 1.2.1 ข้อมูลด้านประชากร
 - 1.2.2 ข้อมูลการมารับบริการ
 - 1.2.3 ข้อมูลการเข้าถึงบริการ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ต้นทุน

- 2.1 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนของสถานบริการ
 - 2.1.1 ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวมของสถานบริการ
 - 2.1.2 ต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรมของสถานบริการ
- 2.2 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนของผู้รับบริการ
 - 2.2.1 ต้นทุนทางตรงรวมของผู้รับบริการและผู้ดูแล
 - 2.2.2 ต้นทุนทางอ้อมรวมของผู้รับบริการและผู้ดูแล
 - 2.2.3 ต้นทุนรวมของผู้รับบริการและผู้ดูแล
 - 2.2.4 ต้นทุนต่อรายของผู้รับบริการและผู้ดูแล

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ผลได้

- 3.1 ผลได้โดยตรงของผู้รับบริการและผลได้ต่อครั้งของผู้รับบริการผลได้โดยตรงของผู้ดูแลและผลได้ต่อครั้งของผู้ดูแล

3.2 ผลได้โดยตรงรวมและผลได้ต่อครั้งของผู้รับบริการ

3.4 ผลได้โดยอ้อมระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการและอัตราการเพิ่มจำนวน

ผู้รับบริการระหว่างมีบริการนอกเวลากับไม่มีบริการนอกเวลา

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลได้

ส่วนที่ 5 การคืนทุน

5.1 ข้อมูลรายได้ของสถานบริการ

5.2 การคืนทุนของสถานบริการ

ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของสถานบริการ

การศึกษาในครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นสถานอนามัยขนาดใหญ่ จำนวน 1 แห่ง คือสถานอนามัยท่าหมอไทร และสถานอนามัยขนาดทั่วไป จำนวน 3 แห่ง คือสถานอนามัยจะโหนองสถานอนามัยคลองเปยะและสถานอนามัยสะพานไม้แก่น ระยะเวลาการเปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง จำนวน 1 แห่ง คือสถานอนามัยจะโหนอง ได้เปิดบริการนอกเวลาในวันธรรมดาตั้งแต่เวลา 16.30-08.30 น. ของวันถัดไป ในวันเสาร์-อาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เปิดให้บริการตั้งแต่เวลา 08.30 - 08.30 น. ของวันถัดไป นอกจากนี้ สถานอนามัย จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ สถานอนามัยคลองเปยะ สถานอนามัยท่าหมอไทร และสถานอนามัยสะพานไม้แก่น ได้เปิดบริการตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของหน่วยบริการปฐมภูมิ จำนวน 56 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยเปิดบริการในวันเสาร์-อาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ตั้งแต่เวลา 08.30-16.30 น. ในภาพรวมสถานอนามัย ทั้ง 4 แห่ง มีจำนวนบุคลากร เฉลี่ย 4 คนต่อแห่ง ($\bar{X} = 4$, S.D. = 0.81) แต่ละสถานอนามัยมีพื้นที่รับผิดชอบเฉลี่ย 7.75 หมู่บ้าน ($\bar{X} = 7.75$, S.D. = 2.36) รับผิดชอบประชากรเฉลี่ย 4,987.75 คน ($\bar{X} = 4,987.75$, S.D. = 1,548.60) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 1 คน ดูแลรับผิดชอบประชากร เฉลี่ย 1,267.25 คน ($\bar{X} = 1,267.25$, S.D. = 382.45) และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 1 คน รับผิดชอบหมู่บ้านเฉลี่ย 1.99 หมู่บ้าน ($\bar{X} = 1.9$, S.D. = 0.63) ในรอบ 1 ปี ผู้รับบริการทุกประเภทเฉลี่ย วันละ 24.39 ครั้ง ($\bar{X} = 24.39$, S.D. = 8.46) หรือผู้รับบริการเฉลี่ย ปีละ 1.94 ครั้งต่อคน ซึ่งใกล้เคียงกับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของหน่วยบริการปฐมภูมิ ที่กำหนดให้พยาบาลหรือเจ้าหน้าที่ 1 คน รับผิดชอบประชากร จำนวน 1,250 คน ในปีงบประมาณ 2548 สถานอนามัยให้บริการด้านสุขภาพทุกประเภทแบบผสมผสานแก่ประชาชนเฉลี่ย 8,901 ครั้งต่อแห่ง ($\bar{X} = 8,901$, S.D. = 3,088.46) จากจำนวนผู้รับบริการทั้งหมดนี้มีผู้มารับบริการนอกเวลา ร้อยละ 30.15 ของผู้รับบริการทั้งหมด ดังตาราง 4

ข้อมูลทั่วไปของสถานีอนามัยจะโหนดง สถานีอนามัยจะทำหมอไทย และสถานีอนามัยสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
ปีงบประมาณ 2548

สถานีอนามัย	ประเภท	จำนวนบุคลากร (คน)	จำนวนหมู่บ้าน (หมู่)	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนบริการ (ครั้ง)	จำนวนบริการนอกเวลา (ครั้ง)	จหนท. 1 คนต่อ หมู่	จำนวนผู้รับบริการ (คนต่อวัน)	อัตราการใช้บริการ (ครั้งต่อคนต่อปี)
จะโหนดง	ขนาดทั่วไป	5	6	796.40	13,333	6,934	1.2	36.53	3.35
คลองเป็ยะ	ขนาดทั่วไป	3	6	1,119.67	6,280	655	2.0	17.21	1.87
ท่าหมอไทย	ขนาดใหญ่	4	11	1,619.50	7,514	1,267	2.8	20.59	1.16
สะพานไม้แก่น	ขนาดทั่วไป	4	8	1,533.00	8,477	1,879	2.0	23.22	1.38
รวม		16	31	5,068.57	35,604	10,735	8.0	97.55	1.78
\bar{X}		4	7.75	1,267.14	8,901	2,683.75	1.99	24.39	1.94
S.D.		0.82	2.36	382.18	3,088.46	2,877.22	0.63	8.46	0.98

ข้อมูลทั่วไปของผู้รับบริการ

ข้อมูลด้านประชากร

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากที่สุด ร้อยละ 58.90 อายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 43.40 ($\bar{X} = 28.07$, S.D.= 21.80) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่าหรือเท่ากับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 91.90 สถานภาพสมรสโสด ร้อยละ 47.50 อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ไม่มีอาชีพ ร้อยละ 46.20 รองลงมา คือ อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 31.70 รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 6,001 - 15,000 บาท ร้อยละ 51.30 ($\bar{X} = 10,382.68$, S.D.=8,110.15) ดังตาราง 5

ตาราง 5

แสดงจำนวนและร้อยละของผู้รับบริการ จำแนกตามลักษณะข้อมูลด้านประชากร (N = 394)

ลักษณะข้อมูลด้านประชากร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	162	41.10
หญิง	232	58.90
อายุ (ปี)		
≤ 20	171	43.40
21-40	115	29.20
41-60	68	17.30
> 60	40	10.20
$\bar{X} = 28.07$, S.D. = 21.80		
ระดับการศึกษา		
≤ มัธยมศึกษา	362	91.90
> มัธยมศึกษา	34	8.10
สถานภาพสมรส		
โสด	187	47.50
สมรส	179	45.50
ม่าย/หย่า/แยก	28	7.10

ตาราง 5 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูลด้านประชากร	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
เกษตรกรรวม	125	31.70
รับจ้าง	51	12.90
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	9	2.30
ค้าขาย	17	4.30
แม่บ้าน	10	2.50
ไม่มีอาชีพ	182	46.20
รายได้ครอบครัวต่อเดือน (บาท)		
≤ 3,000	24	6.10
3,001- 6,000	106	26.90
6,001- 15,000	202	51.30
>15,000	62	15.70
$\bar{X} = 10,382.68$, S.D. = 8,110.15		

ข้อมูลการมารับบริการ

จากการมารับบริการนอกเวลาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีสิทธิบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประเภทมี ท (ได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียม 30 บาท) มากที่สุด ร้อยละ 55.80 วัตถุประสงค์ของกลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการส่วนใหญ่มาเพื่อรักษาโรคเบื้องต้น ร้อยละ 89.10 ลักษณะโรค พบว่าเป็นโรคเฉียบพลัน (ไข้ ปวดท้อง ปวดเมื่อย ภูมิแพ้ และบาดแผล) ร้อยละ 57.40 รองลงมาเป็นโรคเรื้อรัง (ความดันโลหิตสูง เบาหวาน และแผลเรื้อรัง) ร้อยละ 17.30 และระดับความรุนแรงของโรค ระดับรุนแรงน้อย ร้อยละ 55.30 ผลของการรักษาจากการมารับบริการนอกเวลา ผู้ป่วยคิดว่ามีอาการดีขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 55.30 รองลงมาหาย ร้อยละ 41.40 ดังตาราง 6

ตาราง 6

แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามลักษณะของผู้มารับบริการ (N = 394)

ลักษณะของผู้มารับบริการ	จำนวน	ร้อยละ
สิทธิในการรักษา		
บัตรประกันสุขภาพมี ท	220	55.80
บัตรประกันสุขภาพไม่มี ท (จ่ายค่าธรรมเนียม)	109	27.70
สวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	28	7.10
ประกันสังคม	31	7.90
ไม่มีสิทธิ	6	1.50
วัตถุประสงค์ในการมารับบริการครั้งนี้		
ตรวจรักษาเบื้องต้น	351	89.10
อุบัติเหตุ/ฉุกเฉิน	38	9.60
รับบริการวางแผนครอบครัว	5	1.30
ลักษณะการเจ็บป่วย (ของผู้ป่วย)		
โรคเฉียบพลัน	226	57.40
โรคเรื้อรัง	68	17.30
อุบัติเหตุ	49	12.40
ไม่ทราบ	51	12.90
ระดับความรุนแรงของการเจ็บป่วย (ของผู้ป่วย)		
รุนแรงมาก	16	4.10
รุนแรงปานกลาง	145	36.80
รุนแรงน้อย	218	55.30
ไม่ทราบ	15	3.80
ผลของการรักษานอกเวลาจากสถานีนอนมัยต่ออาการของผู้ป่วย		
คงเดิม	5	1.30
ดีขึ้น	218	55.30
หาย	163	41.40
ไม่แน่ใจ	8	2.00

ในด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งบริการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด สามารถเข้าถึงบริการ จำนวนครั้งของการมารับบริการของกลุ่มตัวอย่างในรอบ 6 เดือน มากที่สุด เท่ากับ 1- 2 ครั้ง ร้อยละ 51.50 ($\bar{X} = 2.26$, S.D. = 1.20) ระยะทางจากบ้านถึงสถานอนามัย 1- 5 กิโลเมตร ร้อยละ 62.40 ($\bar{X} = 2.66$, S.D. = 2.58) ระยะเวลาในการเดินทางจากบ้านไปถึงสถานอนามัยส่วนใหญ่ 1- 15 นาที ร้อยละ 92.90 ($\bar{X} = 9.01$, S.D. = 6.21) วิธีการเดินทางจากบ้านถึงสถานอนามัยส่วนใหญ่ใช้มอเตอร์ไซค์ส่วนตัว ร้อยละ 78.40 มีความสะดวกในการเดินทาง ร้อยละ 99 กลุ่มตัวอย่างมารับบริการตามลำพัง ร้อยละ 48.20 รองลงมาผู้ปกครองเป็นผู้นำมารับบริการ ร้อยละ 35.80 เหตุผลสำคัญที่มารับบริการเพราะว่าเดินทางสะดวก ร้อยละ 42.60

กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการรับบริการ ร้อยละ 100 ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจระดับมาก ร้อยละ 80.50 ดังตาราง 7

ตาราง 7

แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามลักษณะการเข้าถึงบริการ (N = 394)

ลักษณะการเข้าถึงบริการ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนครั้งของการรับบริการนอกเวลาในรอบ 6 เดือน		
≤ 2	203	51.50
3-5	182	46.20
≥ 6	9	2.30
$\bar{X} = 2.26$, S.D. = 1.2		
ระยะทางจากบ้านถึงสถานอนามัย (กิโลเมตร)		
<1	118	29.90
1-5	246	62.40
6-10	21	5.30
>10	9	2.30
$\bar{X} = 2.66$, S.D. = 2.58		

ตาราง 7 (ต่อ)

ลักษณะการเข้าถึงบริการ	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาในการเดินทางจากบ้านถึงสถานีนอนมัย (นาที)		
1-15	366	92.90
16-30	22	5.60
>30	6	1.50
$\bar{X} = 9.01, S.D. = 6.21$		
วิธีการเดินทางจากบ้านถึงสถานีนอนมัย		
เดิน	26	6.60
จักรยาน	8	2.00
มอเตอร์ไซค์ส่วนตัว	309	78.40
มอเตอร์ไซค์รับจ้าง	6	1.50
รถยนต์รับจ้าง	33	8.40
รถโดยสารประจำทาง	12	3.00
ความสะดวกในการเดินทาง		
สะดวก	390	99.00
ไม่สะดวก	4	1.00
ผู้ที่นำท่านมาสถานีนอนมัยครั้งนี้		
มาเอง	190	48.20
คู่สมรส	19	4.80
บุตร/หลาน/ญาติ	41	10.40
เพื่อนบ้าน	3	.80
ผู้ปกครอง	141	35.80
เหตุผลสำคัญของที่มารับบริการ		
เดินทางสะดวก	168	42.60
เจ้าหน้าที่มีความเป็นกันเองและบริการดี	164	4.60
รักษาที่อื่นไม่หาย	18	4.60
ใช้สิทธิ์ไว้	44	11.20

ลักษณะการเข้าถึงบริการ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความพึงพอใจการบริการ (ของผู้ป่วย)		
	75	19.00
มากที่สุด	317	80.50
มาก	2	.50
ปานกลาง		

ผลการวิเคราะห์ต้นทุน

ต้นทุนดำเนินการสำหรับการจัดบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานีนามัย รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 374,950.34 บาท โดยแบ่งเป็นต้นทุนของสถานบริการ เป็นเงิน 357,850.34 บาท และต้นทุนของผู้รับบริการ เป็นเงิน 17,100 บาท สัดส่วน 95.44 : 4.56 ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนของสถานบริการ

ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม ของสถานบริการสำหรับการจัดบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานีนามัยในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวมของสถานบริการ แบ่งตามองค์ประกอบของต้นทุน ซึ่งประกอบด้วย ต้นทุนค่าแรงและต้นทุนค่าวัสดุ รวมทั้งสิ้น 357,850.34 บาท ต้นทุนค่าแรงสูงสุด เป็นเงิน 206,475.00 บาท ร้อยละ 57.70 ส่วนต้นทุนค่าวัสดุ รวมทั้งสิ้น 151,375.34 บาท ร้อยละ 42.30 และได้แบ่งประเภทของ ต้นทุนค่าวัสดุ ออกเป็นต้นทุนค่ายาเป็นเงิน 106,702.64 บาท ร้อยละ 29.82 ต้นทุนค่าเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา เป็นเงิน 20,217.00 บาท ร้อยละ 5.65 และต้นทุนค่าสาธารณูปโภค เป็นเงิน 24,455.70 บาท ร้อยละ 6.83 นอกจากนี้ได้แบ่งการวิเคราะห์ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม ตามประเภทของสถานีนามัยที่เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน และสถานีนามัยที่เปิดบริการ 56 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ดังตาราง 8 กล่าวคือ ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวมของสถานีนามัยที่เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน

สถานีนามัยจะโหนด ซึ่งเป็นสถานีนามัยที่เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน มีต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม เป็นเงิน 218,484.51 บาท จำแนกตามองค์ประกอบของต้นทุน พบว่า มีต้นทุนค่าแรงสูงสุด เป็นเงิน 127,000 บาท ร้อยละ 58.13 ส่วนประเภทของต้นทุนค่าวัสดุ แบ่งออกเป็น ต้นทุนค่ายา เป็นเงิน 61,101.67 บาท ร้อยละ 27.96 ต้นทุนค่าเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา เป็นเงิน 10,386.20 บาท ร้อยละ 4.75 และต้นทุนค่าสาธารณูปโภค เป็นเงิน 19,996.64 บาท ร้อยละ 9.15

ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวมของสถานีนามัยที่เปิดบริการ 56 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

สถานีอนามัยคลองเปี๊ยะ มีต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม เป็นเงิน 42,718.53 บาท จำแนกตามองค์ประกอบของต้นทุน พบว่า มีต้นทุนค่าแรงสูงที่สุด เป็นเงิน 26,725 บาท ร้อยละ 62.56 ส่วนประเภทของต้นทุนค่าวัสดุ แบ่งออกเป็น ต้นทุนค่ายา เป็นเงิน 12,638.80 บาท ร้อยละ 29.58 ต้นทุนค่าเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา เป็นเงิน 2,543.00 บาท ร้อยละ 5.95 และต้นทุนค่าสาธารณูปโภค เป็นเงิน 811.73 บาท ร้อยละ 1.90

สถานีอนามัยท่าหมอไทร มีต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม เป็นเงิน 46,121.00 บาท จำแนกตามองค์ประกอบของต้นทุน พบว่า มีต้นทุนค่าแรงสูงที่สุด เป็นเงิน 26,625 บาท ร้อยละ 57.72 ส่วนประเภทของต้นทุนค่าวัสดุ แบ่งออกเป็น ต้นทุนค่ายา เป็นเงิน 14,730.67 บาท ร้อยละ 31.93 ต้นทุนค่าเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา เป็นเงิน 2,397.80 บาท ร้อยละ 5.19 และต้นทุนค่าสาธารณูปโภค เป็นเงิน 2,367.53 บาท ร้อยละ 5.13

สถานีอนามัยสะพานไม้แก่นมีต้นทุนดำเนินการทางตรงรวมเป็นเงิน 50,526.30 บาท จำแนกตามองค์ประกอบของต้นทุน พบว่า มีต้นทุนค่าแรงสูงที่สุด เป็นเงิน 26,125 บาท ร้อยละ 51.70 ส่วนประเภทของต้นทุนค่าวัสดุ แบ่งออกเป็น ต้นทุนค่ายา เป็นเงิน 18,231.50 บาท ร้อยละ 36.08 ต้นทุนค่าเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา เป็นเงิน 4,890.00 บาท ร้อยละ 9.67 และต้นทุนค่าสาธารณูปโภค เป็นเงิน 1,279.80 บาท ร้อยละ 2.53

แสดงจำนวน และร้อยละของต้นทุนค่าแรง ต้นทุนค่าวัสดุ และต้นทุนทางตรงรวมของผู้ให้บริการ จำแนกตามรายสถานีอนามัย

สถานีอนามัย	ประเภท	ค่าแรง (ร้อยละ)	ค่ายา (ร้อยละ)	ค่าเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา (ร้อยละ)	ค่าสาธารณูปโภค (ร้อยละ)	ต้นทุนทางตรงรวม (ร้อยละ)
จะโหนดง	ขนาดทั่วไป	127,000 (58.13)	61,101.67 (27.96)	10,386.20 (4.75)	19,996.64 (9.15)	218,484.51 (100)
คลองปียะ	ขนาดทั่วไป	26,725 (62.56)	12,638.80 (29.58)	2,543.00 (5.95)	811.73 (1.90)	42,718.53 (100)
ท่าหมอไทร	ขนาดทั่วไปใหญ่	26,625 (57.72)	14,730.67 (31.93)	2,397.80 (5.19)	2,367.53 (5.13)	46,121.00 (100)
สะพานไม้แก่น	ขนาดทั่วไป	26,125 (51.70)	18,231.50 (36.08)	4,890.00 (9.67)	1,279.80 (2.53)	50,526.30 (100)
	รวม	206,475.00 (57.70)	106,702.64 (29.82)	20,217.00 (5.65)	24,455.70 (6.83)	357,850.34 (100)

ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวมของสถานบริการสำหรับการจัดบริการสุขภาพนอกเวลาของ
สถานีนอนามัยในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามกิจกรรมบริการ

ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวมของสถานบริการ แบ่งตามองค์ประกอบของต้นทุนซึ่ง
ประกอบด้วย ต้นทุนค่าแรง และต้นทุนค่าวัสดุ ตามประเภทสถานีนอนามัยที่เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมง
และสถานีนอนามัยที่เปิดบริการ 56 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ดังตาราง 9 กล่าวคือ

ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวมของสถานีนอนามัยที่เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมง
จำแนกตามกิจกรรมบริการ ดังนี้

ต้นทุนค่าแรง พบว่า กิจกรรมข้อมูลข่าวสาร มีต้นทุนค่าแรงสูงที่สุด เป็นเงิน 96,214.16 บาท
ร้อยละ 75.76 ของต้นทุนค่าแรงทั้งหมด รองลงมาก็คือกิจกรรมรักษาพยาบาล เป็นเงิน 26,906.78 บาท
ร้อยละ 21.19 และต้นทุนค่าแรงต่ำสุด คือกิจกรรมวางแผนครอบครัว เป็นเงิน 52.32 บาท ร้อยละ
0.04 ต้นทุนค่าวัสดุ พบว่า กิจกรรมรักษาพยาบาลมีต้นทุนค่าวัสดุสูงที่สุด เป็นเงิน 69,951.45 บาท ร้อย
ละ 76.46 ของต้นทุนค่าวัสดุทั้งหมด รองลงมาก็คือกิจกรรมข้อมูลข่าวสาร เป็นเงิน 15,149.25 บาท ร้อย
ละ 16.56 และต้นทุนค่าวัสดุต่ำสุดคือกิจกรรมวางแผนครอบครัว เป็นเงิน 223.24 บาท ร้อยละ 0.24

ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม พบว่า กิจกรรมข้อมูลข่าวสาร มีต้นทุนดำเนินการทางตรง
รวมสูงที่สุด เป็นเงิน 111,363.45 บาท ร้อยละ 50.97 ของต้นทุนดำเนินการทางตรงรวมทั้งหมด รอง
ลงมาก็คือ กิจกรรมรักษาพยาบาล เป็นเงิน 96,858.23 บาท ร้อยละ 44.33 และต้นทุนดำเนินการทาง
ตรงรวมต่ำสุด คือกิจกรรมวางแผนครอบครัว เป็นเงิน 275.56 บาท ร้อยละ 0.13

ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวมของสถานีนอนามัยที่เปิดบริการ 56 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
จำแนกตามกิจกรรมบริการ ดังนี้

ต้นทุนค่าแรง พบว่า กิจกรรมข้อมูลข่าวสาร มีต้นทุนค่าแรงสูงที่สุด เป็นเงิน 51,181.65 บาท
ร้อยละ 64.40 ของต้นทุนค่าแรงทั้งหมด รองลงมาก็คือกิจกรรมรักษาพยาบาล เป็นเงิน 28,221.06 บาท
ร้อยละ 35.51 และต้นทุนค่าแรงต่ำสุด คือกิจกรรมวางแผนครอบครัว เป็นเงิน 72.29 บาท ร้อยละ
0.09 ต้นทุนค่าวัสดุ พบว่า กิจกรรมรักษาพยาบาลมีต้นทุนค่าวัสดุสูงที่สุด เป็นเงิน 56,895.06 บาท ร้อยละ
95 ของต้นทุนค่าวัสดุทั้งหมด รองลงมาก็คือกิจกรรมข้อมูลข่าวสาร เป็นเงิน 2,805.03 บาท ร้อยละ
4.68 และต้นทุนค่าวัสดุต่ำสุดคือ กิจกรรมวางแผนครอบครัว เป็นเงิน 190.73 บาท ร้อยละ 0.32

ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม พบว่า กิจกรรมรักษาพยาบาล มีต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม
สูงที่สุด เป็นเงิน 85,116.12 บาท ร้อยละ 61.07 รองลงมาก็คือ กิจกรรมข้อมูลข่าวสาร เป็นเงิน
53,986.69 บาท ร้อยละ 38.74 และต้นทุนดำเนินการทางตรงรวมต่ำสุด คือ กิจกรรมวางแผนครอบครัว
เป็นเงิน 263.02 บาท ร้อยละ 0.19

แสดงจำนวนและร้อยละของต้นทุนดำเนินการทั้งหมด จำแนกตามกิจกรรมนอกเวลาของสถานีอนามัย

กิจกรรม	สถานีอนามัยเปิดบริการ 24 ชั่วโมง		สถานีอนามัยเปิดบริการ 56 ชั่วโมง		ต้นทุนทางตรงรวม (ร้อยละ)
	ค่าแรง (ร้อยละ)	ค่าวัสดุ (ร้อยละ)	ค่าแรง (ร้อยละ)	ค่าวัสดุ (ร้อยละ)	
รักษาพยาบาล	26,906.78 (21.19)	69,951.45 (76.46)	28,221.06 (35.51)	56,895.06 (95.00)	85,116.12 (61.07)
วางแผนครอบครัว	52.32 (0.04)	223.24 (0.24)	72.29 (0.09)	190.73 (0.32)	263.02 (0.19)
ทันตสาธารณสุข	3,826.74 (3.01)	6,160.54 (6.73)	-	-	-
ข้อมูลข่าวสาร	96,214.16 (75.76)	15,149.29 (16.56)	51,181.65 (64.40)	2,805.03 (4.68)	53,986.69 (38.74)
รวม	127,000 (100.00)	91,484.51 (100.00)	79,475 (100.00)	59,890.83(100.00)	139,365.83(100)

ต้นทุนต่อหน่วยบริการ (unit cost per visit) จำแนกตามกิจกรรมบริการนอกเวลาของสถานีนอนามัยที่เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมงและสถานีนอนามัยที่เปิดบริการ 56 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ต้นทุนต่อหน่วยบริการของสถานีนอนามัย ได้นำเสนอ ในตาราง 10 กล่าวคือ

ต้นทุนต่อหน่วยบริการ (visit) ของสถานีนอนามัยที่เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมง พบว่า ต้นทุนต่อหน่วยบริการของกิจกรรมข้อมูลข่าวสารสูงสุด เท่ากับ 41.77 บาท รองลงมา คือ กิจกรรมรักษาพยาบาล เท่ากับ 40.36 บาท และต้นทุนต่อหน่วยบริการต่ำสุด คือ กิจกรรมวางแผนครอบครัว เท่ากับ 27.56 บาท

ต้นทุนต่อหน่วยบริการ (visit) ของสถานีนอนามัยที่เปิดบริการ 56 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ พบว่า ต้นทุนต่อหน่วยบริการของกิจกรรม ในภาพรวม จำนวนโดยนำต้นทุนทั้งหมดของทุกสถานีนอนามัย หาค่าด้วยผลรวมของปริมาณบริการของแต่ละกิจกรรม ผลลัพธ์ที่ได้คือต้นทุนต่อหน่วยบริการเฉลี่ยในภาพรวม พบว่า ต้นทุนต่อหน่วยบริการของกิจกรรมรักษาพยาบาล สูงที่สุด เท่ากับ 54.87 บาท รองลงมา คือกิจกรรมข้อมูลข่าวสาร เท่ากับ 40.81 บาท และต้นทุนต่อหน่วยบริการต่ำสุดคือกิจกรรมวางแผนครอบครัว เท่ากับ 29.22 บาท เมื่อพิจารณากิจกรรมเป็นรายสถานีนอนามัย พบว่า กิจกรรมรักษาพยาบาลของสถานีนอนามัยคลองเปื่อยะ มีต้นทุนต่อหน่วยบริการ สูงที่สุดเท่ากับ 67.02 บาท รองลงมาคือสถานีนอนามัยท่าหมอไทร มีต้นทุนต่อหน่วยบริการ เท่ากับ 51.06 บาท และสถานีนอนามัยสะพานไม้แก่น มีต้นทุนต่อหน่วยบริการต่ำสุด เท่ากับ 46.53 บาท กิจกรรมข้อมูลข่าวสารของสถานีนอนามัยคลองเปื่อยะ มีต้นทุนต่อหน่วยบริการ สูงที่สุด เท่ากับ 70.71 บาท รองลงมาคือ สถานีนอนามัยท่าหมอไทร มีต้นทุนต่อหน่วยบริการ เท่ากับ 35.56 บาทและสถานีนอนามัยสะพานไม้แก่น มีต้นทุนต่อหน่วยบริการต่ำสุด เท่ากับ 16.16 บาทและกิจกรรมวางแผนครอบครัว ซึ่งมีต้นทุนต่อหน่วยบริการของแต่ละสถานีนอนามัยใกล้เคียงกันคือ สถานีนอนามัยสะพานไม้แก่น เท่ากับ 29.33 บาท สถานีนอนามัยท่าหมอไทร เท่ากับ 29.31 และสถานีนอนามัยคลองเปื่อยะ เท่ากับ 29.03

ตาราง 10

แสดงต้นทุนต่อหน่วยบริการ (unit cost per visit) จำแนกตามกิจกรรมของสถานีนอนามัย

กิจกรรม	สถานีนอนามัยที่เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน (จะ โทนอง)	สถานีนอนามัยที่เปิดบริการ 56 ชั่วโมงต่อสัปดาห์			
		คลองเปื่อยะ	ท่าหมอไทร	สะพานไม้แก่น	เฉลี่ยภาพรวม
รักษาพยาบาล (บาท)	40.36	67.02	51.06	46.53	54.87
วางแผนครอบครัว (บาท)	27.56	29.03	29.31	29.33	29.22
ทันตสาธารณสุข (บาท)	39.01	-	-	-	-
ข้อมูลข่าวสาร (บาท)	41.77	70.71	35.56	16.16	40.81

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนของผู้รับบริการ

ต้นทุนทางตรงรวมของผู้รับบริการและผู้ดูแล

ต้นทุนทางตรงรวม คือ ค่าใช้จ่ายของผู้รับบริการหรือผู้ดูแล ที่จ่ายให้สถานบริการ เป็นค่าธรรมเนียม (30 บาท) ตามสิทธิของผู้รับบริการประกันสุขภาพ ประเภท ไม่มี ท โดยสถานบริการจะออกใบเสร็จรับเงินเป็น ค่าบริการทางการแพทย์ ซึ่งจากการวิเคราะห์ต้นทุนทางตรงของผู้รับบริการหรือผู้ดูแล พบว่า ค่าธรรมเนียม (30 บาท) ตามสิทธิของผู้รับบริการประกันสุขภาพ ประเภท ไม่มี ท รวมเป็นเงิน 2,970 บาท เฉลี่ยสถานื่อนามัยละ 742.50 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานื่อนามัย พบว่า สถานื่อนามัยที่มีต้นทุนทางตรง สูงที่สุดคือ สถานื่อนามัยชะโหวง เป็นเงิน 1,560 บาท รองลงมาคือสถานื่อนามัยสะพานไม้แก่น มีต้นทุนทางตรง เป็นเงิน 720 บาท และสถานื่อนามัยท่าหมอไทรมีต้นทุนทางตรงต่ำสุด เป็นเงิน 270 บาท ดังตาราง 11

ต้นทุนทางอ้อมรวมของผู้รับบริการและผู้ดูแล

ต้นทุนทางอ้อมรวม คือ ค่าเสียหายได้ที่ขาดจากการหยุดงาน ของผู้รับบริการและผู้ดูแล เพื่อมารับบริการนอกเวลา ค่าเสียหายได้ที่ขาดจากการหยุดงานของผู้รับบริการและผู้ดูแล รวมเป็นเงิน 14,130 บาท เฉลี่ยสถานื่อนามัยละ 3,535.50 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานื่อนามัย พบว่า สถานื่อนามัยสะพานไม้แก่น มีต้นทุนทางอ้อมสูงที่สุด เป็นเงิน 8,840 บาท รองลงมาคือ สถานื่อนามัยท่าหมอไทร มีต้นทุนทางอ้อม เป็นเงิน 3,650 บาท และสถานื่อนามัยที่มีต้นทุนทางอ้อมต่ำสุด คือ สถานื่อนามัยคลองเปี๊ยะ เป็นเงิน 250 บาท ดังตาราง 11

ต้นทุนรวมของผู้รับบริการและผู้ดูแล

ต้นทุนรวม คือ ผลรวมของต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อมของผู้รับบริการและผู้ดูแล รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 17,100 บาท เฉลี่ยสถานื่อนามัยละ 4,275 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานื่อนามัย พบว่า สถานื่อนามัยสะพานไม้แก่น มีต้นทุนรวมสูงที่สุด เป็นเงิน 9,560 บาท รองลงมาคือสถานื่อนามัยท่าหมอไทร มีต้นทุนรวม เป็นเงิน 3,920 บาท และสถานื่อนามัยที่มีต้นทุนรวมต่ำสุด คือ สถานื่อนามัยคลองเปี๊ยะ เป็นเงิน 670 บาท ดังตาราง 11

ต้นทุนต่อรายของผู้รับบริการ

ต้นทุนต่อรายของผู้รับบริการ คือ ต้นทุนรวมหารด้วยจำนวนผู้รับบริการ ต้นทุนต่อรายของผู้รับบริการ เฉลี่ยรายละ 56.40 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานื่อนามัย พบว่า สถานื่อนามัยที่มีต้นทุนต่อรายของผู้รับบริการสูงที่สุด คือ สถานื่อนามัยสะพานไม้แก่น มีต้นทุนของผู้รับบริการ รายละ 105.05 บาท รองลงมาคือ สถานื่อนามัยท่าหมอไทร มีต้นทุนของผู้รับบริการ รายละ 85.22 บาท และสถานื่อนามัยที่มีต้นทุนของผู้รับบริการต่ำสุด คือ สถานื่อนามัยชะโหวง รายละ 13.00 บาท ดังตาราง 11

ตาราง 11

แสดงต้นทุนทางตรง ต้นทุนทางอ้อม ต้นทุนรวม และต้นทุนต่อรายของผู้รับบริการและผู้ดูแล จำแนกตามสถานีนอนามัย

สถานีนอนามัย	ต้นทุนทางตรง:	ต้นทุนทางอ้อม:	ต้นทุนรวม	จำนวน	ต้นทุนต่อผู้รับบริการ
	ค่าธรรมเนียม	ค่าเสียรายได้ที่ขาด	(บาท)	ผู้รับบริการ	(บาท/ราย)
	30 บาท (บาท)	จากการหยุดงาน	(3)=(1)+(2)	(ราย) (4)	(5) = (3)/(4)
	(1)	(บาท) (2)			
จะโหนง	1,560	1,390	2,950	227	13.00
คลองเปี้ยะ	420	250	670	30	22.33
ท่าหมอไทร	270	3,650	3,920	46	85.22
สะพานไม้แก่น	720	8,840	9,560	91	105.05
รวม	2,970	14,130	17,100	394	43.40
\bar{X}	742.50	3,532.50	4,275.00	98.50	56.40
S.D.	576.22	3,810.01	3,777.52	89.47	45.62

ผลการวิเคราะห์ผลได้

ผลได้โดยตรงของผู้รับบริการ วิเคราะห์ในรูปของผลผลิตที่เพิ่มมากขึ้น มีมูลค่าเป็นจำนวนเงิน เกณฑ์ที่ใช้ในการคำนวณผลได้ ได้คำนวณตามค่าใช้จ่ายจริงจากการมารับบริการของผู้รับบริการและผู้ดูแล แล้วนำมาเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายที่ผู้รับบริการและผู้ดูแลประมาณการไว้ในกรณีที่ไม่มีบริการนอกเวลาของสถานีนอนามัย อำเภอนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็น ค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ของผู้รับบริการ และค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ของผู้ดูแล ซึ่งประกอบด้วย ค่ายาและค่าบริการ ค่าเดินทาง ค่าอาหาร และค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ผลได้โดยอ้อมของผู้รับบริการ เป็นผลได้ที่ไม่สามารถประมาณค่าเป็นจำนวนเงินได้ ผลได้โดยอ้อม ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการดำเนินโครงการเปิดบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานีนอนามัย ที่ส่งผลให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น คือ ความพึงพอใจของผู้รับบริการและอัตราการเพิ่มจำนวนการมารับบริการสุขภาพของผู้รับบริการ ในสถานีนอนามัย ซึ่งเป็นการยากที่จะคำนวณออกมาเป็นจำนวนเงินได้ (สมคิดและภิรมย์, 2536; Maynard, 1991; Drummond & Maynard, 1993; Guire, Henderson, & Mooney, 1994; Drummond, et al., 1997; Veney & Kaluzny, 1998; Brent, 2003)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผลการศึกษาข้อมูลประเภทผลได้ ได้แบ่ง ออกเป็นผลได้โดยตรงและผลได้โดยอ้อม แยกออกเป็น ผลได้โดยตรงของผู้รับบริการ ผลได้โดยตรงของผู้ดูแล ผลได้โดยตรงรวมของผู้รับบริการและผู้ดูแล และผลได้โดยอ้อมของผู้รับบริการและผู้ดูแล ดังนี้

ผลได้โดยตรงของผู้รับบริการ

ผลได้โดยตรงของผู้รับบริการ คือ ค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ของผู้รับบริการ รวมเป็นเงิน 41,529 บาท เฉลี่ย สถานีอนามัยละ 10,382 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีอนามัย พบว่า สถานีอนามัยที่มีผลได้ของผู้รับบริการสูงที่สุด คือ สถานีอนามัยจะโหลง เป็นเงิน 30,514 บาท รองลงมาคือ สถานีอนามัยสะพานไม้แก่น มีผลได้ของผู้รับบริการ เป็นเงิน 5,981 บาท และสถานีอนามัยที่มีผลได้ของผู้รับบริการต่ำสุด คือ สถานีอนามัยคลองเปี้ยว เป็นเงิน 1,249 บาท

ผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้รับบริการ

ผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้รับบริการ คือ ค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ของผู้รับบริการ หาดด้วยจำนวนผู้รับบริการ เฉลี่ยครั้งละ 81.01 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีอนามัย พบว่า สถานีอนามัยจะโหลง มีผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้รับบริการสูงที่สุด เท่ากับ 134.42 บาท รองลงมาคือ สถานีอนามัยท่าหมอไทร มีผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้รับบริการ เท่ากับ 82.28 บาท และสถานีอนามัยที่มีผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้รับบริการต่ำสุด คือ สถานีอนามัยคลองเปี้ยว เท่ากับ 41.63 บาท ดังตาราง 12

ตาราง 12

แสดงผลได้โดยตรง และผลได้ต่อครั้งของผู้รับบริการ จำแนกตามสถานีอนามัย

สถานีอนามัย	ค่ายาและ	ค่าเดินทาง	ค่าอาหาร	ค่าใช้จ่ายอื่น	ผลได้	จำนวนผู้	ผลได้ต่อครั้ง
	บริการ (บาท) (1)	(บาท) (2)	(บาท) (3)	(บาท) (4)	โดยตรงรวม (บาท) (5)=(1+2+3+4)	รับบริการ (ครั้ง) (6)	(บาท) (7) = (5/6)
จะโหลง	12,093	11,956	4,395	2,070	30,514	227	134.42
คลองเปี้ยว	370	589	370	-80	1,249	30	41.63
ท่าหมอไทร	2,280	910	95	500	3,785	46	82.28
สะพานไม้แก่น	1,210	1,286	1,915	1,570	5,981	91	65.73
รวม	15,953	14,741	6,775	4,060	41,529	394	105.40
\bar{X}	3,988.25	3,685.25	1,693.75	1,015	10,382	98.5	81.01
S.D	5,459.41	5,521.18	1,970.96	980.69	13,559.72	89.47	39.32

ผลได้โดยตรงของผู้ดูแลและผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้ดูแล

ผลได้โดยตรงของผู้ดูแล คือ ค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ของผู้ดูแล รวมเป็นเงิน 15,857 บาท เฉลี่ยสถานีอนามัยละ 3,964 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีอนามัย พบว่า สถานีอนามัยที่มีผลได้ของผู้ดูแลสูงที่สุด คือ สถานีอนามัย สะพานไม้แก่น เป็นเงิน 7,469 บาท รองลงมา คือ สถานีอนามัย

จะโหนด มีผลได้ของผู้ดูแล เป็นเงิน 5,242 บาท และสถานีนอนามัยที่มีผลได้ของผู้ดูแลต่ำสุด คือ สถานีนอนามัยคลองเปี๊ยะ เป็นเงิน 620 บาท

ผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้ดูแล

ผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้ดูแล คือ ค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ของผู้ดูแล หารด้วยจำนวนผู้ดูแล ผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้ดูแล เฉลี่ย เท่ากับ 74.24 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีนอนามัย พบว่า สถานีนอนามัยสะพานไม้แก่น มีผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้ดูแลสูงที่สุด เท่ากับ 122.44 บาท รองลงมา คือสถานีนอนามัยท่าหมอไทร มีผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้ดูแล เท่ากับ 90.21 บาท และสถานีนอนามัยที่มีผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้ดูแลต่ำสุด คือสถานีนอนามัยคลองเปี๊ยะ เท่ากับ 41.33 บาท ดังตาราง 13

ตาราง 13

แสดงผลได้โดยตรง และผลได้ต่อครั้งของผู้ดูแล จำแนกตามสถานีนอนามัย

สถานีนอนามัย	ค่ายาและ ค่าบริการ (บาท) (1)	ค่าเดินทาง (บาท) (2)	ค่าอาหาร (บาท) (3)	ค่าใช้จ่าย อื่น (บาท) (4)	ผลได้โดยตรง รวม (บาท) (5)= (1+2+3+4)	จำนวน ผู้ดูแล (ครั้ง) (6)	ผลได้ต่อครั้ง (บาท) (7) = (5)/ (6)
จะโหนด	580	3242	1420	0	5,242	122	42.97
คลองเปี๊ยะ	160	185	275	0	620	15	41.33
ท่าหมอไทร	1530	416	380	200	2,526	28	90.21
สะพานไม้แก่น	645	1,384	3,560	1,880	7,469	61	122.44
รวม	2,915	5,227	5,635	2,080	15,857	226	70.16
\bar{X}	728.75	1,306.75	1,408.75	520	3,964	56.50	74.24
S.D	575.79	1,390.79	1,524.44	911.55	3,009.35	47.77	39.33

ผลได้โดยตรงรวมและผลได้โดยตรงรวมต่อครั้งของผู้รับบริการ

ผลได้โดยตรงรวม คือ ผลรวมของค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ของผู้รับบริการและของผู้ดูแล รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 57,386 บาท เฉลี่ย สถานีนอนามัยละ 14,346.50 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีนอนามัย พบว่า สถานีนอนามัยที่มีผลได้โดยตรงรวมของผู้รับบริการสูงที่สุดคือ สถานีนอนามัยจะโหนด เป็นเงิน 35,756 บาท รองลงมาคือ สถานีนอนามัย สะพานไม้แก่น มีผลได้โดยตรงรวมของผู้รับบริการ เป็นเงิน 13,450 บาท และสถานีนอนามัยที่มีผลได้โดยตรงรวมของผู้รับบริการต่ำสุด คือ สถานีนอนามัย คลองเปี๊ยะ เป็นเงิน 1,869 บาท

ผลได้โดยตรงรวมต่อครั้งของผู้รับบริการ คือ ผลรวมของค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ของผู้รับบริการและของผู้ดูแล หาค่าด้วยจำนวนผู้รับบริการ ผลได้โดยตรงรวมต่อครั้งของผู้รับบริการ เฉลี่ย เท่ากับ 126.20 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีนอนามัย พบว่า สถานีนอนามัยจะ โหนง มีผลได้โดยตรงรวมต่อครั้งของผู้รับบริการสูงที่สุด เท่ากับ 157.52 บาท รองลงมาคือสถานีนอนามัยสะพานไม้แก่น มีผลได้โดยตรงรวมต่อครั้งของผู้รับบริการ เท่ากับ 147.80 บาท และสถานีนอนามัยที่มีผลได้โดยตรงรวมต่อครั้งของผู้รับบริการต่ำสุด คือสถานีนอนามัยคลองเปื้ยะ เท่ากับ 62.30 บาท ดังตาราง 14

ตาราง 14

แสดงผลได้โดยตรงรวม และผลได้ต่อครั้งของผู้รับบริการ จำแนกตามรายสถานีนอนามัย

สถานีนอนามัย	ค่ายา และบริการ (บาท) (1)	ค่าเดินทาง (บาท) (2)	ค่าอาหาร (บาท) (3)	ค่าใช้จ่ายอื่น (บาท) (4)	ผลได้โดยตรง รวม (บาท) (5) =(1+2+3+4)	จำนวน ผู้รับ บริการ (ครั้ง) (6)	ผลได้ ต่อครั้ง (บาท) (7)=(5)/(6)
จะ โหนง	12,673	15,198	5,815	2,070	35,756	227	157.52
คลองเปื้ยะ	530	774	645	-80	1,869	30	62.30
ท่าหมอไทร	3,810	1,326	475	700	6,311	46	137.20
สะพาน ไม้แก่น	1,855	2,670	5,475	3,450	13,450	91	147.80
รวม	18,868	19,968	12,410	6,140	57,386	394	145.65
\bar{X}	4,717.00	4,992.00	3,102.50	1,535.00	14,346.50	98.50	126.20
S.D	5,472.43	6,850.43	2,939.92	15,55.52	15,049.12	89.47	43.40

ผลได้โดยอ้อม

ผลได้โดยอ้อม ซึ่งเป็นผลได้ที่ไม่สามารถคิดคำนวณออกมาเป็นจำนวนเงินได้ ซึ่งประกอบด้วยความพึงพอใจและอัตราการเพิ่มจำนวนการมารับบริการของกลุ่มตัวอย่าง จากการมารับบริการนอกเวลา ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อสถานบริการใน 3 ระดับ คือ มากที่สุด มาก และปานกลาง ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมาก ร้อยละ 80.50 ระดับมากที่สุดร้อยละ 19.00 และระดับปานกลางร้อยละ 0.50 ดังตาราง 15

ตาราง 15

แสดงระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ที่มารับบริการนอกเวลาของสถานีนอนามัย (N = 394)

ระดับความพึงพอใจ	จำนวน	ร้อยละ
มากที่สุด	75	19.00
มาก	317	80.50
ปานกลาง	2	0.50

อัตราการเพิ่มจำนวนการมารับบริการของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณจากการเปรียบเทียบสัดส่วนของจำนวนผู้มารับบริการในเวลากับจำนวนผู้มารับบริการทั้งหมด (ทั้งในและนอกเวลา) ในปีงบประมาณ 2548 พบว่า มีจำนวนผู้มารับบริการในเวลาเท่ากับ 24,869 ครั้ง จากผู้มารับบริการทั้งหมด จำนวน 35,604 ครั้ง เพิ่มจำนวนการมารับบริการเท่ากับ 10,735 ครั้ง ในภาพรวมอัตราเพิ่ม เท่ากับ 43.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีนอนามัย พบว่า สถานีนอนามัยที่มีอัตราการเพิ่มจำนวนผู้มารับบริการมากที่สุด คือ สถานีนอนามัยจะโหนด เท่ากับ 108.36 รองลงมา คือสถานีนอนามัยสะพานไม้แก่น มีอัตราการเพิ่มจำนวนผู้มารับบริการ เท่ากับ 28.48 สถานีนอนามัยท่าหมอไทร มีอัตราการเพิ่มจำนวนผู้มารับบริการ เท่ากับ 20.28 และสถานีนอนามัยคลองเปี๊ยะ มีจำนวนการเพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพน้อยที่สุด ร้อยละ 11.64 ตามลำดับ ดังตาราง 16

ตาราง 16

แสดงการเปรียบเทียบจำนวนผู้มารับบริการในเวลากับนอกเวลาของสถานีนอนามัย ปีงบประมาณ 2548

สถานีนอนามัย	จำนวนผู้มารับบริการ		เพิ่มจำนวนการมารับบริการ (ครั้ง) (3) = (2) - (1)	ร้อยละ
	ในเวลาราชการ (ครั้ง) (1)	ในเวลาและนอกเวลา ราชการ (ครั้ง) (2)		
จะโหนด	6,399	13,333	6,934	108.36
คลองเปี๊ยะ	5,625	6,280	655	11.64
ท่าหมอไทร	6,247	7,514	1,267	20.28
สะพานไม้แก่น	6,598	8,477	1,879	28.48
รวม	24,869	35,604	10,735	43.17

ผลการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลได้

ต้นทุน-ผลได้ในมุมมองรวมของสถานบริการและผู้รับบริการ สำหรับการจัดการบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานีนอนามัย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อเปรียบเทียบ อัตราส่วนระหว่างผลได้ต่อต้นทุน ในภาพรวม เท่ากับ 0.15 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่า มีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ต่ำ ในส่วนที่เป็นตัวเงิน และเมื่อพิจารณาอัตราส่วนผลได้ต่อต้นทุนดำเนินการของทุกสถานีนอนามัย พบว่า น้อยกว่า 1 เช่นเดียวกัน ดังตาราง 17

ตาราง 17

ต้นทุน-ผลได้ในมุมมองรวมของสถานบริการและผู้รับบริการ สำหรับการจัดการบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานีนอนามัย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

สถานีนอนามัย	ต้นทุนทางตรงรวม (cost) (บาท)	ผลได้ (benefit) บาท	อัตราส่วน ผลได้ต่อต้นทุน (b/c)
จะโหนดง	221,434.51	35,756.00	0.16
คลองเปียงะ	43,388.53	1,869.00	0.04
ท่าหมอไทร	50,041.00	6,311.00	0.13
สะพานไม้แก่น	60,086.30	13,450.00	0.22
รวม	374,950.34	57,386.00	0.15

การคืนทุน

ข้อมูลรายได้ของสถานีนอนามัย

รายได้ของสถานีนอนามัย คือ เงินรายได้นอกเวลาสำหรับบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานีนอนามัย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เงินรายได้นอกเวลา ซึ่งเป็นเงินบำรุงของสถานีนอนามัยที่ได้รับโดยตรงจากผู้รับบริการเป็นค่ายาและค่าบริการตามใบเสร็จรับเงิน และจำนวนเงินโอนทางบัญชี เป็นค่าบริการทางการแพทย์และอนามัยขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับการจัดสรรจากเครือข่ายบริการปฐมภูมิ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา โดยคำนวณตามสัดส่วนของผู้รับบริการนอกเวลา คูณด้วยจำนวนเงินที่ได้รับการจัดสรรต่อรายต่องวด เงินรายได้นอกเวลาสำหรับบริการสุขภาพของสถานีนอนามัย รวมทั้งสิ้น 193,337.33 บาท ส่วนใหญ่เป็นเงินรายได้ที่ได้รับการจัดสรรจากเครือข่ายบริการปฐมภูมิ ที่เป็นค่าบริการทางการแพทย์และอนามัยขั้นพื้นฐาน เป็นเงิน 144,441 บาท ร้อยละ 74.71 และรายได้ที่ได้รับโดยตรงจากผู้รับบริการเป็นค่ายาและค่าบริการ เป็นเงิน 48,896.33 บาท ร้อยละ 25.29 เมื่อจำแนกรายสถานีนอนามัย

พบว่า สถานีอนามัยจะโหนด มีรายได้สูงสุด เป็นเงิน 135,822.56 บาท ร้อยละ 70.25 ของเงินรายได้ทั้งหมด รองลงมาคือ สถานีอนามัยสะพานไม้แก่น เป็นเงิน 27,302.10 บาท ร้อยละ 14.12 และสถานีอนามัยที่มีเงินรายได้ต่ำที่สุด คือ สถานีอนามัยคลองเปี้ยว เป็นเงิน 12,382.23 บาท ร้อยละ 6.40 ดังตาราง 18

ตาราง 18

แสดงรายได้รวมทั้งหมดของสถานบริการสำหรับบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานีอนามัย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

สถานีอนามัย	ค่ายาและบริการ (บาท)	จำนวนเงินได้รับจัดสรร จาก CUP (บาท) (1)	รวมทั้งสิ้น(บาท) (3) = (1+2)	ร้อยละ
จะโหนด	44,182.56	91,640.00	135,822.56	70.25
คลองเปี้ยว	1,620.23	10,762.00	12,382.23	6.40
ท่าหมอไทร	2,058.44	15,772.00	17,830.44	9.22
สะพานไม้แก่น	1,035.10	26,267.00	27,302.10	14.12
รวม	48,896.33	144,441.00	193,337.33	100.00
ร้อยละ	25.29	74.71	100.00	-

การคืนทุนของสถานบริการสำหรับบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานีอนามัย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

การคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการ (operating cost recovery) คำนวณโดยการนำรายได้นอกเวลาทั้งหมดของสถานบริการ หักด้วยต้นทุนดำเนินการนอกเวลาทั้งหมดของสถานบริการ พบว่า โดยภาพรวมการคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการ ร้อยละ 54.03 เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีอนามัย พบว่า สถานีอนามัยที่มีการคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการทั้งหมดสูงที่สุด คือ สถานีอนามัยจะโหนด ร้อยละ 62.17 ของต้นทุนดำเนินการทั้งหมด รองลงมาคือ สถานีอนามัยสะพานไม้แก่นมีการคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการทั้งหมดร้อยละ 54.04 ของต้นทุนดำเนินการทั้งหมด และสถานีอนามัยคลองเปี้ยว มีการคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการทั้งหมดต่ำสุด ร้อยละ 28.99 ดังตาราง 19

การคืนทุนต่อต้นทุนค่าแรง (labour cost recovery) คำนวณโดยนำรายได้นอกเวลาทั้งหมดของสถานบริการ หักด้วยต้นทุนค่าแรงนอกเวลาทั้งหมด พบว่า โดยภาพรวมการคืนทุนต่อต้นทุนค่าแรงของสถานีอนามัย ร้อยละ 93.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีอนามัย พบว่า สถานีอนามัยที่มีการคืนทุนต่อต้นทุนค่าแรงสูงที่สุด คือ สถานีอนามัยจะโหนด ร้อยละ 106.95 ของต้นทุนค่าแรง รองลงมา

คือ สถานีอนามัยสะพานไม้แก่นมีการคืนทุนต่อต้นทุนค่าแรงร้อยละ 104.51 และสถานีอนามัยคลองเปี้ยะ มีการคืนทุนต่อต้นทุนค่าแรงต่ำสุด ร้อยละ 46.33

การคืนทุนต่อต้นทุนค่าวัสดุ (material cost recovery) คำนวณโดยนำรายได้นอกเวลาทั้งหมด หักด้วยต้นทุนค่าวัสดุนอกเวลาทั้งหมด พบว่า โดยภาพรวมการคืนทุนต่อต้นทุนค่าวัสดุของสถานีอนามัย ร้อยละ 127.72 เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีอนามัย พบว่า สถานีอนามัยที่มีการคืนทุนต่อต้นทุนค่าวัสดุสูงที่สุด คือ สถานีอนามัยจะโหนด ร้อยละ 148.47 รองลงมาคือ สถานีอนามัยสะพานไม้แก่นมีการคืนทุนต่อต้นทุนค่าวัสดุ ร้อยละ 111.89 และสถานีอนามัยคลองเปี้ยะ มีการคืนทุนต่อต้นทุนค่าวัสดุต่ำสุด ร้อยละ 77.42

ผลการวิจัย การคืนทุนของสถานบริการสำหรับการจัดบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานีอนามัย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามประเภทต้นทุนดำเนินการ ต้นทุนค่าแรง และต้นทุนค่าวัสดุ

ตาราง 19

แสดงการคืนทุนของสถานบริการสำหรับการจัดบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานีอนามัย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

สถานีอนามัย	จะโหนด	คลองเปี้ยะ	ท่าหม่อไทร	สะพานไม้แก่น	รวม
รายได้ทั้งหมด (บาท)	135,822.56	12,382.23	17,830.44	27,302.10	193,337.33
ต้นทุนดำเนินการทั้งหมด (บาท)	218,484.51	42,718.53	46,121.00	50,526.30	357,850.34
การคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการ (%)	62.17	28.99	38.66	54.04	54.03
ต้นทุนค่าแรง (บาท)	127,000.00	26,725.00	26,625.00	26,125.00	206,475.00
การคืนทุนต่อต้นทุนค่าแรง (%)	106.95	46.33	66.97	104.51	93.64
ต้นทุนค่าวัสดุ (บาท)	91,484.51	15,993.53	19,496.00	24,401.30	151,375.34
การคืนทุนต่อต้นทุนค่าวัสดุ (%)	148.47	77.42	91.46	111.89	127.72

การคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการของกิจกรรมการรักษาพยาบาล คำนวณโดยนำเงินรายได้นอกเวลาทั้งหมด หักด้วยต้นทุนดำเนินการกิจกรรมรักษาพยาบาล พบว่า โดยภาพรวมการคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการของกิจกรรมรักษาพยาบาล ร้อยละ 106.24 เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีอนามัย พบว่า สถานีอนามัยที่มีการคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการของกิจกรรมรักษาพยาบาลสูงที่สุด คือ สถานีอนามัยจะโหนด ร้อยละ 140.23 รองลงมา คือ สถานีอนามัยสะพานไม้แก่น มีการคืนทุนต่อ ต้นทุนดำเนินการของ

กิจกรรมรักษาพยาบาล ร้อยละ 73.07 และสถานีนอนมัยที่มีการคืนทุนต่ำสุด คือ สถานีนอนมัยคลองเปี๊ยะ ร้อยละ 59.99 ดังตาราง 20

ตาราง 20

แสดงการคืนทุนของกิจกรรมรักษาพยาบาลของสถานบริการสำหรับการจัดบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานีนอนมัย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

สถานีนอนมัย	จะโหนดง	คลองเปี๊ยะ	ท่าหมอไทร	สะพานไม้แก่น	รวม
รายได้ทั้งหมด (บาท)	135,822.56	12,382.23	17,830.44	27,302.10	193,337.33
ต้นทุนดำเนินการกิจกรรมรักษาพยาบาลทั้งหมด (บาท)	96,858.23	20,641.49	27,110.28	37,364.36	181,974.36
การคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการรักษาพยาบาล (%)	140.23	59.99	65.77	73.07	106.24
ต้นทุนค่าแรงกิจกรรมรักษาพยาบาล (บาท)	26,906.78	5,358.92	9,204.35	13,657.8	55,127.85
การคืนทุนต่อต้นทุนค่าแรงของกิจกรรมรักษาพยาบาล (%)	504.79	231.06	193.72	199.90	350.71
ต้นทุนค่าวัสดุกิจกรรมรักษาพยาบาล (บาท)	69,951.45	15,282.57	17,905.93	23,706.56	126,846.51
การคืนทุนต่อต้นทุนค่าวัสดุของกิจกรรมรักษาพยาบาล (%)	194.17	81.02	99.58	115.17	152.42

การอภิปรายผล

ข้อมูลทั่วไปของสถานบริการ

การศึกษาในครั้งนี้ พบว่า สถานือนามัยที่เปิดบริการนอกเวลา ได้แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ 1) สถานือนามัยที่เปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ สถานือนามัยจะโหนง เปิดบริการนอกเวลาในวันธรรมดา ตั้งแต่เวลา 16.30 - 08.30 น. ของวันถัดไป วันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เปิดให้บริการตั้งแต่เวลา 08.30 - 08.30 น. ของวันถัดไป 2) สถานือนามัยที่เปิดบริการ 56 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ สถานือนามัยคลองเปื้ะ สถานือนามัยท่าหมอไทร และสถานือนามัยสะพานไม้แก่น เปิดให้บริการในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ตั้งแต่เวลา 08.30 - 16.30 น. นอกจากนั้น ได้แบ่งประเภทของสถานือนามัยตามโครงสร้าง ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) สถานือนามัยขนาดใหญ่ จำนวน 1 แห่ง คือ สถานือนามัยท่าหมอไทร และ 2) สถานือนามัยขนาดทั่วไป จำนวน 3 แห่ง คือ สถานือนามัยจะโหนง สถานือนามัยคลองเปื้ะ และสถานือนามัยสะพานไม้แก่น

สถานือนามัยจะโหนง เปิดบริการนอกเวลาตลอด 24 ชั่วโมงอย่างเต็มรูปแบบ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 สถานือนามัยตั้งอยู่ศูนย์กลางของชุมชนและศูนย์กลางของตำบลใกล้เคียง ติดกับถนนสายหลักจะนะ- สงขลา มีการคมนาคมสะดวก มีบุคลากรจำนวน 5 คน จำนวนผู้รับบริการทั้งหมดเท่ากับ 13,333 ครั้งต่อปี สัดส่วนจำนวนครั้งของผู้รับบริการในเวลาต่อจำนวนครั้งของผู้รับบริการนอกเวลาเท่ากับ 1.92 : 2.08 จำนวนผู้รับบริการต่อวัน เท่ากับ 36.53 ครั้ง อัตราการใช้บริการ เท่ากับ 3.35 ครั้งต่อคนต่อปี ในส่วนของสถานือนามัยที่เปิดบริการ 56 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตามจำนวนเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของหน่วยบริการปฐมภูมิ เริ่มดำเนินการเปิดนอกเวลา ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 ได้แก่ สถานือนามัยคลองเปื้ะ สถานือนามัยท่าหมอไทร และสถานือนามัยสะพานไม้แก่น ตั้งอยู่ในชุมชน การคมนาคมภายในตำบลมีความสะดวก แต่การคมนาคมระหว่างตำบลมีความห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวก ยกเว้นสถานือนามัยคลองเปื้ะ พื้นที่ตั้งใกล้กับสถานือนามัยจะโหนง และมีการคมนาคมสะดวก บุคลากรในสถานือนามัยที่เปิดบริการ 56 สัปดาห์ จำนวน 3 - 4 คน จำนวนผู้รับบริการทั้งหมดต่อปี ระหว่าง 6,280 - 8,477 ครั้ง สัดส่วนจำนวนผู้รับบริการในเวลาต่อผู้รับบริการนอกเวลาของสถานือนามัยอนามัยคลองเปื้ะ สถานือนามัยท่าหมอไทร และสถานือนามัยสะพานไม้แก่น เท่ากับ 9.59:1.12 , 5.93:1.20 และ 4.51:1.28 ตามลำดับ จำนวนผู้รับบริการต่อวัน เท่ากับ 7.21- 23.22 ครั้ง อัตราการใช้บริการเท่ากับ 1.16 - 1.87 ครั้งต่อคนต่อปี

ในภาพรวมของสถานือนามัยทั้ง 4 แห่ง จำนวนบุคลากร เฉลี่ย 4 คนต่อแห่ง ($\bar{X}=4$, S.D. = 0.81) แต่ละสถานือนามัยมีพื้นที่รับผิดชอบเฉลี่ย 7.75 หมู่บ้าน ($\bar{X}=7.75$, S.D. = 2.36) รับผิดชอบประชากรเฉลี่ย 4,987.75 คน ($\bar{X}=4,987.75$, S.D. = 1,548.60) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 1 คน ดู

แลรับผิชอบประชากร เฉลี่ย 1,267.25 คน ($\bar{X} = 1,267.25$, S.D. = 382.45) และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจำนวน 1 คน รับผิดชอบหมู่บ้านเฉลี่ย 1.99 หมู่บ้าน ($\bar{X} = 1.99$, S.D. = 0.63) ในรอบ 1 ปี ผู้รับบริการทุกประเภทเฉลี่ย วันละ 24.39 ครั้ง ($\bar{X} = 24.39$, S.D. = 8.46) หรือผู้รับบริการเฉลี่ย ปีละ 1.94 ครั้งต่อคน ซึ่งใกล้เคียงกับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของหน่วยบริการปฐมภูมิที่กำหนดให้ พยาบาลหรือเจ้าหน้าที่ 1 คน รับผิดชอบประชากร จำนวน 1,250 คน ในปีงบประมาณ 2548 สถานีอนามัยให้บริการด้านสุขภาพทุกประเภทแบบผสมผสานแก่ประชาชนเฉลี่ย 8,901 ครั้งต่อแห่ง ($\bar{X} = 8,901$, S.D. = 3,088.46) จากจำนวนผู้รับบริการทั้งหมดนี้มีผู้มารับบริการนอกเวลาร้อยละ 30.15

ข้อมูลทั่วไปของผู้รับบริการ

ข้อมูลด้านประชากรของผู้รับบริการ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.90 ช่วงอายุที่พบมากที่สุดต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 43.40 เฉลี่ยอายุ 28.07 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่าหรือเท่ากับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 91.90 สถานภาพสมรสโสด ร้อยละ 47.50 อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ไม่มีอาชีพ เนื่องจาก อยู่ในปกครองและเป็นนักศึกษา ร้อยละ 46.20 รองลงมาอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 31.70 รายได้ของครอบครัวต่อเดือนระหว่าง 6,001- 15,000 บาท ร้อยละ 51.30 โดยเฉลี่ย 10,382.68 บาท ต่อเดือน ผู้มีรายได้สูงจะมีโอกาสในการแสวงหาบริการที่มีประสิทธิภาพที่ดีกว่า เพราะมีความสามารถในการจ่ายมากกว่า (วรรณศรี, 2543) เนื่องจากผู้รับบริการส่วนใหญ่เป็นกลุ่มในปกครองและนักศึกษา ซึ่งไม่มีรายได้ จึงใช้สิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้าประเภทที่ ๓ ซึ่งไม่ต้องจ่ายค่าธรรมเนียม ในการรักษาพยาบาล ดังนั้นรายได้ของครอบครัวไม่มีผลต่อค่ารักษาพยาบาล แต่จะมีผลต่อค่าใช้จ่ายอื่น ได้แก่ ค่าเดินทาง ค่าอาหาร และค่าอื่นๆ รวมทั้งค่าเสียโอกาสของผู้รับบริการ และผู้ดูแล

ข้อมูลการมารับบริการ

จากการมารับบริการนอกเวลาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีสิทธิบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประเภทที่ ๓ ซึ่งไม่ต้องจ่ายค่าธรรมเนียม 30 บาท (ร้อยละ 55.80) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อายุต่ำกว่า 20 ปี เป็นช่วงอายุที่ได้รับสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประเภทที่ ๓ โดยตรงและโดยอ้อม ประเภทมีสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า โดยตรง ได้แก่ ช่วงอายุ แรกเกิด - 12 ปี และอายุระหว่าง 13 - 15 ปี ที่กำลังศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนประเภทมีสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้าโดยอ้อม ได้แก่ ผู้ที่มีอายุ 13 - 20 ปี ที่ไม่ได้รับการศึกษาต่อและ ยังไม่บรรลุนิติภาวะ และผู้ปกครองมีสิทธิบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประเภทที่ ๓ บุตรจะได้รับสิทธิบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประเภทที่ ๓ ด้วย จากการศึกษาคู่มือที่มีบัตรประกันสุขภาพมักใช้บริการสุขภาพกับสถานพยาบาลของรัฐเป็นแห่งแรก วัตถุประสงค์ที่มาใช้บริการเพื่อรักษาโรคเบื้องต้น ร้อยละ 89.10 ลักษณะโรค พบว่า เป็นโรคเฉียบพลัน (ไข้ ปวดท้อง ปวดเมื่อย ภูมิแพ้ และบาดแผล) ร้อยละ 67.40 รองลงมา

เป็นโรคเรื้อรัง (ความดันโลหิตสูง เบาหวาน และแผลเรื้อรัง) ร้อยละ 17.30 และระดับความรุนแรงของโรคระดับรุนแรงน้อย ร้อยละ 55.30 ผลของการรักษาจากการมารับบริการนอกเวลา ส่วนใหญ่มีอาการดีขึ้น ร้อยละ 55.30 รองลงมาหาย ร้อยละ 41.40

ข้อมูลการเพิ่มจำนวนผู้มารับบริการ

ในด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งบริการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดสามารถเข้าถึงบริการ จำนวนครั้งการมารับบริการของกลุ่มตัวอย่างในรอบ 6 เดือน เฉลี่ย 2.26 ครั้ง ระยะทางจากบ้านถึงสถานีนอนมัยส่วนใหญ่ 1 - 5 กิโลเมตร ร้อยละ 62.40 เฉลี่ย 2.66 กิโลเมตร การเข้าถึงแหล่งบริการต้องคำนึงถึงลักษณะ สถานที่ตั้ง การเดินทาง ระยะทางและค่าใช้จ่าย (Penchansky & Thomas, 1981) จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่าผู้ใช้บริการจะเลือกไปใช้สถานบริการที่ใกล้ตัวก่อนเสมอ การกระจายของผู้ใช้บริการขึ้นอยู่กับระยะทาง คือผู้ใช้บริการร้อยละ 50 จะมาใช้บริการจากสถานบริการสุขภาพในระยะทางน้อยกว่า หรือเท่ากับ 10 กิโลเมตร และจะลดลงเมื่อระยะทางเพิ่มมากขึ้น (สุรางค์ศรี, 2546) ระยะเวลาในการเดินทางจากบ้านไปถึงสถานีนอนมัย 1 - 15 นาที ร้อยละ 92.90 เฉลี่ย 9.01 นาที วิธีการเดินทางจากบ้านถึงสถานีนอนมัย ส่วนใหญ่ใช้มอเตอร์ไซด์ส่วนตัว ร้อยละ 78.40 ส่วนใหญ่สะดวกในการเดินทาง ร้อยละ 99 กลุ่มตัวอย่างมารับบริการตามลำพัง ร้อยละ 48.20 รองลงมาผู้ปกครองเป็นผู้มารับบริการ ร้อยละ 35.80 เหตุผลสำคัญที่มารับบริการเดินทางสะดวก ร้อยละ 42.60

กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการรับบริการร้อยละ 100 ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจระดับมาก ร้อยละ 80.50 ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจมากที่สุดเมื่อไปใช้บริการที่สถานพยาบาลมีระยะทางน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 กิโลเมตร ความพึงพอใจต่อสถานบริการและคุณภาพบริการของกลุ่มตัวอย่างที่เคยใช้บริการสุขภาพเมื่อเจ็บป่วยที่ไม่ต้องนอนพักรักษาตัว เกือบ 3 ใน 4 มีความพึงพอใจระดับมากถึงระดับมากที่สุด (สุรางค์ศรี, 2546) ความพึงพอใจเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานบริการ กลุ่มข้าราชการที่เคยไปใช้บริการคลินิกนอกเวลาของสถานพยาบาลของรัฐ มีความพึงพอใจ จากการให้บริการที่ดี รอไม่นาน มีความรู้สึกเป็นข้าราชการ ด้วยกัน (วิจิตร และคณะ, 2543) ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างจะไปใช้บริการด้านสุขภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจด้วยและปัจจัยที่ส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการรับบริการสุขภาพ ได้แก่ ระยะทางในการเดินทางจากบ้านถึงสถานบริการมีระยะทาง เฉลี่ย 2.66 กิโลเมตร ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการรับบริการและความพึงพอใจต่อการรับบริการมีความสัมพันธ์กับการมารับบริการสุขภาพ

ผลการวิเคราะห์ต้นทุน

ต้นทุนดำเนินการสำหรับการจัดบริการนอกเวลาของสถานีนอนามัย เมื่อแบ่งเป็นสัดส่วนต้นทุนของสถานีนอนามัย: ต้นทุนของผู้รับบริการ เท่ากับ ร้อยละ 95.44:4.56 และได้แบ่งการวิเคราะห์ต้นทุน ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนของสถานบริการ

ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม ของสถานบริการสำหรับการจัดบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานีนอนามัยในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามองค์ประกอบ

ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวมของสถานบริการ ได้แบ่งตามองค์ประกอบของต้นทุน ซึ่งประกอบด้วย ต้นทุนค่าแรงต่อต้นทุนค่าวัสดุ มีสัดส่วนเท่ากับ ร้อยละ 57.70 : 42.30 และพบว่า ค่าแรงสูงที่สุดในทุกสถานีนอนามัย (ตาราง 8) เนื่องจากค่าแรง เป็นเงินค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาเป็นต้นทุนที่จ่ายคงที่และจ่ายตามเกณฑ์ของกระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับการศึกษาของทวีเกียรติ และธีรรัช (2540) สุกัลยา (2542) และวรศิลป์ (2543) เมื่อได้แบ่งประเภทของต้นทุนค่าวัสดุ ออกเป็นต้นทุนค่ายา : ต้นทุนค่าเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา : ต้นทุนค่าสาธารณูปโภค มีสัดส่วนเท่ากับ ร้อยละ 29.82 : 5.65 : 6.83 ตามลำดับ นอกจากนี้ การวิเคราะห์ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม ตามประเภทของสถานีนอนามัยที่เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมงและสถานีนอนามัยที่เปิดบริการ 56 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ดังนี้

ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม ของสถานีนอนามัยที่เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน

สถานีนอนามัยจะโหนด ซึ่งเป็นสถานีนอนามัยที่เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมง ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม จำแนกตามองค์ประกอบของต้นทุน สัดส่วนค่าแรง : ค่าวัสดุ เท่ากับ ร้อยละ 58.13 : 41.86 พบว่า มีต้นทุนค่าแรงสูงกว่าผลรวมค่าแรงของสถานีนอนามัยที่เปิดบริการ 56 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ จำนวน 3 แห่ง (ตาราง 8) เนื่องจากสัดส่วนเวลาการให้บริการนอกเวลามากกว่าในเวลา (ภาคผนวก ง ตาราง 23) เมื่อได้แบ่งประเภทของต้นทุนค่าวัสดุ ออกเป็นต้นทุนค่ายา : ต้นทุนค่าเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา ต้นทุนค่าสาธารณูปโภค มีสัดส่วนเท่ากับ 27.96 : 4.75 : 9.15 ตามลำดับ พบว่า ต้นทุนค่ายาสูงกว่าต้นทุนค่าเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยาและต้นทุนค่าสาธารณูปโภค จำนวน 5.89 และ 3.05 เท่า เนื่องมาจากกิจกรรมหลักของการให้บริการนอกเวลานั้นกิจกรรมรักษาพยาบาล (ภาคผนวก ง ตาราง 22) ซึ่งส่งผลต่อการเพิ่มจำนวนการใช้จ่าย และจำนวนต้นทุนค่ายา

ต้นทุนของสถานีนอนามัยที่เปิดบริการ 56 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวมของสถานีนอนามัยแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบริบทพื้นที่ การบริหารจัดการทรัพยากรของสถานีนอนามัยแต่ละแห่ง ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความแตกต่างของจำนวนต้นทุนดำเนินการ ได้จำแนกเป็นรายสถานีนอนามัย ดังนี้

สถานีอนามัยคลองเปี้ยว ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม จำแนกตามองค์ประกอบของต้นทุน พบว่า สัดส่วนต้นทุนค่าแรง : ต้นทุนค่าวัสดุ เท่ากับ ร้อยละ 62.56 : 37.44 ประเภทของต้นทุนค่าวัสดุ แบ่งออกเป็น ต้นทุนค่ายา ต้นทุนค่าเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา และต้นทุนค่าสาธารณูปโภค สัดส่วน เท่ากับ 29.58 : 5.95 : 1.90 ตามลำดับ

สถานีอนามัยท่าหมอไทร มีต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม จำแนกตามองค์ประกอบของต้นทุน พบว่า ต้นทุนค่าแรง : ต้นทุนค่าวัสดุ เท่ากับ ร้อยละ 57.72 : 42.28 ประเภทของต้นทุนค่าวัสดุ แบ่งออกเป็น ต้นทุนค่ายา ต้นทุนค่าเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา และต้นทุนค่าสาธารณูปโภค สัดส่วน เท่ากับ 31.93 : 5.19 : 5.13 ตามลำดับ

สถานีอนามัยสะพานไม้แก่น มีต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม จำแนกตามองค์ประกอบของต้นทุน พบว่า ต้นทุนค่าแรง : ต้นทุนค่าวัสดุ เท่ากับ ร้อยละ 51.70 : 48.30 ประเภทของต้นทุนค่าวัสดุ แบ่งออกเป็น ต้นทุนค่ายา ต้นทุนค่าเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา และต้นทุนค่าสาธารณูปโภค สัดส่วน เท่ากับ 36.08 : 9.67 : 2.53 ตามลำดับ

ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวมของสถานบริการ สำหรับการจัดบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานีอนามัย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามองค์ประกอบของต้นทุนและกิจกรรมบริการ

ต้นทุนของสถานบริการ สำหรับการจัดบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานีอนามัย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา แบ่งตามองค์ประกอบของต้นทุนซึ่งประกอบด้วย ต้นทุนค่าแรง และต้นทุนค่าวัสดุ ตามประเภทสถานีอนามัยที่เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน และสถานีอนามัยที่เปิดบริการ 56 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ดังนี้

ต้นทุนค่าแรง จำแนกตามกิจกรรมบริการของสถานีอนามัยที่เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน พบว่า สัดส่วนค่าแรงของกิจกรรมข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมรักษาพยาบาล กิจกรรมทันตสาธารณสุข และกิจกรรมวางแผนครอบครัว เท่ากับ ร้อยละ 75.76 : 21.19 : 3.01 : 0.04 ตามลำดับ (ตาราง 9) กิจกรรมข้อมูลข่าวสารมีค่าแรงสูงที่สุด เนื่องจากกิจกรรมข้อมูลข่าวสาร ได้รวมการบันทึกข้อมูล การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลในทุกกิจกรรม ตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงานนอกเวลาและเมื่อว่างเว้นจากการให้บริการแก่ผู้ป่วย ดังนั้น จึงทำให้สัดส่วนเวลาต่อกิจกรรมข้อมูลข่าวสารมีมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ ส่งผลต่อสัดส่วนต้นทุนค่าแรงต่อกิจกรรมข้อมูลข่าวสาร สูงกว่ากิจกรรมอื่นๆ กล่าวคือ ต้นทุนค่าแรงต่อกิจกรรมจะสูงเมื่อมีปริมาณกิจกรรมมาก และต้นทุนค่าแรงต่อกิจกรรมจะต่ำเมื่อมีปริมาณกิจกรรมน้อย

ต้นทุนค่าวัสดุ จำแนกตามกิจกรรมบริการของสถานีอนามัยที่เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน พบว่า สัดส่วนค่าวัสดุของกิจกรรมรักษาพยาบาล กิจกรรมข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมทันตสาธารณสุข และกิจกรรมวางแผนครอบครัว เท่ากับ ร้อยละ 76.46 : 16.56 : 6.73 : 0.24 ตามลำดับ (ตาราง 9) กิจกรรมรักษาพยาบาลมี

ต้นทุนค่าวัสดุ (ค่ายา ค่าเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา และค่าสาธารณูปโภค) ซึ่งต้นทุนค่ายาจะสูงกว่าต้นทุนค่าเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา และค่าสาธารณูปโภค ดังนั้นเมื่อปริมาณของกิจกรรมรักษาพยาบาลมากทำให้ต้นทุนค่าวัสดุสูงขึ้นด้วย

ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม จำแนกตามกิจกรรมบริการของสถานีนามัยที่เปิดบริการ ตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน พบว่า กิจกรรมข้อมูลข่าวสารมีต้นทุนดำเนินการทางตรงรวมสูงที่สุด ร้อยละ 50.97 รองลงมาคือ กิจกรรมรักษาพยาบาล ร้อยละ 44.33 และต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม ต่ำสุด คือ กิจกรรมวางแผนครอบครัว ร้อยละ 0.13 จำนวนต้นทุนดำเนินการทางตรงรวมต่อกิจกรรม จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณของกิจกรรม กรณีที่ปริมาณของกิจกรรมมากจำนวนต้นทุนดำเนินการทางตรงรวมต่อกิจกรรมจะสูง และจำนวนต้นทุนดำเนินการทางตรงรวมต่อกิจกรรมต่ำเมื่อปริมาณของกิจกรรมน้อย

ต้นทุนของสถานีนามัยที่เปิดบริการ 56 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ต้นทุนค่าแรง พบว่า กิจกรรมข้อมูลข่าวสาร มีต้นทุนค่าแรงสูงที่สุด เป็นเงิน 51,181.65 บาท ร้อยละ 64.40 ของต้นทุนค่าแรงทั้งหมด รองลงมาคือกิจกรรมรักษาพยาบาล เป็นเงิน 28,221.06 บาท ร้อยละ 35.51 และต้นทุนค่าแรงต่ำสุด คือกิจกรรมวางแผนครอบครัว เป็นเงิน 72.29 บาท ร้อยละ 0.09

ต้นทุนค่าวัสดุ พบว่า กิจกรรมรักษาพยาบาล มีต้นทุนค่าวัสดุ สูงที่สุด เป็นเงิน 56,895.06 บาท ร้อยละ 95 ของต้นทุนค่าวัสดุทั้งหมด รองลงมาคือ กิจกรรมข้อมูลข่าวสาร เป็นเงิน 2,805.03 บาท ร้อยละ 4.68 และต้นทุนค่าวัสดุต่ำสุดคือ กิจกรรมวางแผนครอบครัว เป็นเงิน 190.73 บาท ร้อยละ 0.32

ต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม พบว่า กิจกรรมรักษาพยาบาล มีต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม สูงที่สุด เป็นเงิน 85,116.12 บาท ร้อยละ 61.07 รองลงมาคือ กิจกรรมข้อมูลข่าวสาร เป็นเงิน 53,986.69 บาท ร้อยละ 38.74 และต้นทุนดำเนินการทางตรงรวม ต่ำสุด คือกิจกรรมวางแผนครอบครัว เป็นเงิน 263.02 บาท ร้อยละ 0.19

ต้นทุนต่อหน่วยบริการ (*unit cost per visit*) จำแนกตามกิจกรรมบริการนอกเวลาของสถานีนามัยที่เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมงต่อวันและสถานีนามัยที่เปิดบริการ 56 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ดังนี้

ต้นทุนของสถานีนามัยที่เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมง พบว่า ต้นทุนต่อหน่วยบริการของกิจกรรมข้อมูลข่าวสารสูงที่สุด เท่ากับ 41.77 บาท รองลงมาคือกิจกรรมรักษาพยาบาล เท่ากับ 40.36 บาท และต้นทุนต่อหน่วยบริการต่ำสุดคือกิจกรรมวางแผนครอบครัว เท่ากับ 27.56 บาท

ต้นทุนของสถานีนามัยที่เปิดบริการ 56 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ พบว่า ต้นทุนต่อหน่วยบริการของกิจกรรมในภาพรวม คำนวณโดยนำต้นทุนทั้งหมดของทุกสถานีนามัย หารด้วยผลรวมของปริมาณบริการของแต่ละกิจกรรม ผลลัพธ์ที่ได้คือต้นทุนต่อหน่วยบริการเฉลี่ยในภาพรวม พบว่า ต้นทุนต่อ

หน่วยบริการของกิจกรรมรักษาพยาบาลสูงสุดเท่ากับ 54.87 บาท รองลงมา คือกิจกรรมข้อมูลข่าวสาร เท่ากับ 40.81 บาท และต้นทุนต่อหน่วยบริการต่ำสุด คือกิจกรรมวางแผนครอบครัว เท่ากับ 29.22 บาท เมื่อพิจารณากิจกรรมเป็นรายสถานีนามัย พบว่า กิจกรรมรักษาพยาบาลของสถานีนามัยคลองเปี๊ยะ มีต้นทุนต่อหน่วยบริการ สูงที่สุดเท่ากับ 67.02 บาท รองลงมาคือสถานีนามัยท่าหมอไทร มีต้นทุนต่อหน่วยบริการ เท่ากับ 51.06 บาท และสถานีนามัยสะพานไม้แก่น มีต้นทุนต่อหน่วยบริการต่ำสุด เท่ากับ 46.53 บาท กิจกรรมข้อมูลข่าวสารของสถานีนามัยคลองเปี๊ยะ มีต้นทุนต่อหน่วยบริการ สูงที่สุดเท่ากับ 70.71 บาท รองลงมา คือสถานีนามัยท่าหมอไทร มีต้นทุนต่อหน่วยบริการ เท่ากับ 35.56 บาทและสถานีนามัยสะพานไม้แก่น มีต้นทุนต่อหน่วยบริการต่ำสุด เท่ากับ 16.16 บาท และกิจกรรมวางแผนครอบครัว ซึ่งมีต้นทุนต่อหน่วยบริการของแต่ละสถานีนามัยใกล้เคียงกันคือ สถานีนามัยสะพานไม้แก่น เท่ากับ 29.33 บาท สถานีนามัยท่าหมอไทร เท่ากับ 29.31 และสถานีนามัยคลองเปี๊ยะ เท่ากับ 29.03

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนของผู้รับบริการและผู้ดูแล

ต้นทุนทางตรงรวม

ต้นทุนทางตรงรวม คือ ค่าใช้จ่ายของผู้รับบริการหรือผู้ดูแล ที่จ่ายให้สถานบริการเป็นค่าธรรมเนียม (30 บาท) ตามสิทธิของผู้รับบริการประกันสุขภาพ ประเภท ไม่มี ท โดยสถานบริการจะออกใบเสร็จรับเงินเป็น ค่าบริการทางการแพทย์ ซึ่งจากการวิเคราะห์ต้นทุนทางตรงของผู้รับบริการหรือผู้ดูแล พบว่าค่าธรรมเนียม (30 บาท) ตามสิทธิของผู้รับบริการประกันสุขภาพ ประเภท ไม่มี ท เป็นเงิน 2,970 บาท เฉลี่ย 742.50 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีนามัย พบว่า สถานีนามัยที่มีต้นทุนทางตรง สูงที่สุดคือ สถานีนามัยจะโหนง เป็นเงิน 1,560 บาท รองลงมาคือสถานีนามัยสะพานไม้แก่น มีต้นทุนทางตรง เป็นเงิน 720 บาท และสถานีนามัยท่าหมอไทรมีต้นทุนทางตรงต่ำสุดเป็นเงิน 270 บาท

ต้นทุนทางอ้อม

ต้นทุนทางอ้อม คือ ค่าเสียรายได้ที่ขาดจากการหยุดงาน ของผู้รับบริการและผู้ดูแล เพื่อมารับบริการนอกเวลา ค่าเสียรายได้ที่ขาดจากการหยุดงานของผู้รับบริการและผู้ดูแล เป็นเงิน 14,130 บาท เฉลี่ย 3,535.50 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีนามัยพบว่า สถานีนามัยสะพานไม้แก่น มีต้นทุนทางอ้อมสูงที่สุด เป็นเงิน 8,840 บาท รองลงมาคือ สถานีนามัยท่าหมอไทร มีต้นทุนทางอ้อม เป็นเงิน 3,650 บาทและสถานีนามัยที่มีต้นทุนทางอ้อมต่ำสุดคือ สถานีนามัยคลองเปี๊ยะ เป็นเงิน 250 บาท

ต้นทุนรวม ของผู้รับบริการและผู้ดูแล

ต้นทุนรวม ของผู้รับบริการและผู้ดูแล เป็นเงิน 17,100 บาท เฉลี่ย 4,275 บาทเมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีนามัย พบว่า สถานีนามัยสะพานไม้แก่น มีต้นทุนรวมสูงที่สุด เป็นเงิน 9,560 บาท รองลง

มาคือ สถานีอนามัยท่าหมอไทร มีต้นทุนรวม เป็นเงิน 3,920 บาท และสถานีอนามัยที่มีต้นทุนรวมต่ำสุด คือ สถานีอนามัยคลองเปี๊ยะ เป็นเงิน 670 บาท

ต้นทุนต่อครั้งของผู้รับบริการ

ต้นทุนต่อครั้งของผู้รับบริการ เฉลี่ย 56.40 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีอนามัย พบว่า สถานีอนามัยที่มีต้นทุนต่อครั้งของผู้รับบริการสูงที่สุด คือ สถานีอนามัยสะพานไม้แก่น มีต้นทุนของผู้รับบริการครั้งละ 105.05 บาท รองลงมาคือ สถานีอนามัยท่าหมอไทร มีต้นทุนของผู้รับบริการ ครั้งละ 85.22 บาท และสถานีอนามัยที่มีต้นทุนของผู้รับบริการต่ำสุด คือ สถานีอนามัยจะโหลง ครั้งละ 13.00 บาท

ผลการวิเคราะห์ผลได้ของผู้รับบริการ

ผลได้โดยตรงของผู้รับบริการและผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้รับบริการ

ผลได้โดยตรงของผู้รับบริการ คือ ค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ของผู้รับบริการ รวมเป็นเงิน 41,529 บาท เฉลี่ย สถานีอนามัยละ 10,382.00 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีอนามัย พบว่า สถานีอนามัยที่มีผลได้ของผู้รับบริการสูงที่สุด คือ สถานีอนามัยจะโหลง เป็นเงิน 30,514 บาท รองลงมาคือ สถานีอนามัยสะพานไม้แก่น มีผลได้ของผู้รับบริการ เป็นเงิน 5,981 บาท และสถานีอนามัยที่มีผลได้ของผู้รับบริการต่ำสุด คือ สถานีอนามัยคลองเปี๊ยะ เป็นเงิน 1,249 บาท

ผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้รับบริการ

ผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้รับบริการ คือ ค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ของผู้รับบริการ หารด้วยจำนวนผู้รับบริการ เฉลี่ยครั้งละ 81.01 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีอนามัย พบว่า สถานีอนามัยจะโหลง มีผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้รับบริการสูงที่สุด เท่ากับ 134.42 บาท รองลงมาคือ สถานีอนามัยท่าหมอไทร มีผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้รับบริการ เท่ากับ 82.28 บาท และสถานีอนามัยที่มีผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้รับบริการต่ำสุด คือ สถานีอนามัยคลองเปี๊ยะ เท่ากับ 41.63 บาท

ผลได้โดยตรงของผู้ดูแลและผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้ดูแล

ผลได้โดยตรงของผู้ดูแล คือ ค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ของผู้ดูแลรวมเป็นเงิน 15,857 บาท เฉลี่ย สถานีอนามัยละ 3,964 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีอนามัย พบว่า สถานีอนามัยที่มีผลได้ของผู้ดูแลสูงที่สุด คือ สถานีอนามัยสะพานไม้แก่น เป็นเงิน 7,469 บาท รองลงมาคือ สถานีอนามัยจะโหลง มีผลได้ของผู้ดูแล เป็นเงิน 5,242 บาท และสถานีอนามัยที่มีผลได้ของผู้ดูแลต่ำสุด คือ สถานีอนามัยคลองเปี๊ยะ เป็นเงิน 620 บาท

ผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้ดูแล คือ ค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ของผู้ดูแล หารด้วยจำนวนผู้ดูแล ผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้ดูแล เฉลี่ย เท่ากับ 74.24 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีอนามัย

พบว่า สถานีอนามัยสะพานไม้แก่น มีผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้ดูแลสูงสุด เท่ากับ 122.44 บาท รองลงมาคือสถานีอนามัยท่าหมอไทร มีผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้ดูแล เท่ากับ 90.21 บาท และ สถานีอนามัยที่มีผลได้โดยตรงต่อครั้งของผู้ดูแลต่ำสุด คือ สถานีอนามัยคลองเป็ยะ เท่ากับ 41.33 บาท

ผลได้โดยตรงรวมและผลได้โดยตรงรวมต่อครั้งของผู้รับบริการ

ผลได้โดยตรงรวม คือ ผลรวมของค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ของผู้รับบริการและของผู้ดูแล รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 57,386 บาท เฉลี่ย สถานีอนามัยละ 14346.50 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีอนามัย พบว่า สถานีอนามัยที่มีผลได้โดยตรงรวมของผู้รับบริการสูงสุด คือ สถานีอนามัยจะโหนด เป็นเงิน 35,756 บาท รองลงมาคือ สถานีอนามัยสะพานไม้แก่น มีผลได้โดยตรงรวมของผู้รับบริการ เป็นเงิน 13,450 บาท และ สถานีอนามัยที่มีผลได้โดยตรงรวมของผู้รับบริการต่ำสุด คือ สถานีอนามัยคลองเป็ยะ เป็นเงิน 1,869 บาท

ผลได้โดยตรงรวมต่อครั้งของผู้รับบริการ คือ ผลรวมของค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ของผู้รับบริการและของผู้ดูแลหารด้วยจำนวนผู้รับบริการ ผลได้โดยตรงรวมต่อครั้งของผู้รับบริการ เฉลี่ย เท่ากับ 126.20 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีอนามัย พบว่า สถานีอนามัยจะโหนด มีผลได้โดยตรงรวมต่อครั้งของผู้รับบริการสูงสุด เท่ากับ 157.52 บาท รองลงมาคือ สถานีอนามัยสะพานไม้แก่น มีผลได้โดยตรงรวมต่อครั้งของผู้รับบริการ เท่ากับ 147.80 บาท และ สถานีอนามัยที่มีผลได้โดยตรงรวมต่อครั้งของผู้รับบริการต่ำสุด คือ สถานีอนามัยคลองเป็ยะ เท่ากับ 62.30 บาท

ผลได้โดยอ้อม

ผลได้โดยอ้อม เป็นผลได้ที่ไม่สามารถคิดคำนวณออกมาเป็นจำนวนเงินได้ ซึ่งประกอบด้วย

ความพึงพอใจและอัตราการเพิ่มจำนวนการมารับบริการของกลุ่มตัวอย่าง จากการมารับบริการนอกเวลา ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อสถานบริการใน 3 ระดับ คือ มากที่สุด มาก และปานกลาง ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมาก ร้อยละ 80.50 ระดับมากที่สุด ร้อยละ 19.00 และระดับปานกลาง ร้อยละ 0.50

อัตราการเพิ่มจำนวนการมารับบริการของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณจากการเปรียบเทียบสัดส่วนของจำนวนผู้มารับบริการในเวลา กับจำนวนผู้มารับบริการทั้งหมด (ทั้งในและนอกเวลา) ในปีงบประมาณ 2548 พบว่า มีจำนวนผู้มารับบริการในเวลา เท่ากับ 24,869 ครั้ง จากผู้มารับบริการทั้งหมด จำนวน 35,604 ครั้ง เพิ่มจำนวนการมารับบริการ เท่ากับ 10,735 ครั้ง ในภาพรวมอัตราเพิ่ม เท่ากับ 43.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานีอนามัย พบว่า สถานีอนามัยที่มีอัตราการเพิ่มจำนวนผู้รับบริการมากที่สุด คือ สถานีอนามัยจะโหนด เท่ากับ 108.36 รองลงมา คือ สถานีอนามัยสะพานไม้แก่น มีอัตราการเพิ่มจำนวนผู้มารับบริการ เท่ากับ 28.48 สถานีอนามัยท่าหมอไทร มีอัตราการเพิ่มจำนวนผู้มารับบริการ เท่ากับ 20.28 และ สถานีอนามัยคลองเป็ยะ มีจำนวนการเพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพน้อยที่สุด ร้อยละ 11.64 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลได้

ต้นทุน-ผลได้ในมุมมองรวมของสถานบริการและผู้รับบริการ สำหรับการจัดการบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานอนามัย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อเปรียบเทียบ อัตราส่วนระหว่างผลได้ต่อต้นทุนในภาพรวม เท่ากับ 0.15 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่า มีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ต่ำ ในส่วนที่เป็นตัวเงิน และเมื่อพิจารณาอัตราส่วนผลได้ต่อต้นทุนดำเนินการของทุกสถานอนามัย พบว่า น้อยกว่า 1 เช่นเดียวกัน

การคืนทุนสำหรับบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานอนามัย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ข้อมูลรายได้ของสถานอนามัย

รายได้ของสถานอนามัย คือ เงินรายได้นอกเวลาสำหรับบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานอนามัย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เงินรายได้นอกเวลา ซึ่งเป็นเงินบำรุงของสถานอนามัยที่ได้รับโดยตรงจากผู้รับบริการเป็นค่ายาและค่าบริการตามใบเสร็จรับเงิน และจำนวนเงินโอนทางบัญชี เป็นค่าบริการทางการแพทย์และอนามัยขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับการจัดสรรจากเครือข่ายบริการปฐมภูมิ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยคำนวณตามสัดส่วนของผู้รับบริการนอกเวลา คูณด้วยจำนวนเงินที่ได้รับการจัดสรรต่อรายต่องวด เงินรายได้นอกเวลาสำหรับบริการสุขภาพของสถานอนามัย รวมทั้งสิ้น 193,337.33 บาท ส่วนใหญ่เป็นเงินรายได้ที่ได้รับการจัดสรรจากเครือข่ายบริการปฐมภูมิ ที่เป็นค่าบริการทางการแพทย์และอนามัยขั้นพื้นฐาน เป็นเงิน 144,441 บาท ร้อยละ 74.71 และรายได้ที่ได้รับโดยตรงจากผู้รับบริการเป็นค่ายาและค่าบริการ เป็นเงิน 48,896.33 บาท ร้อยละ 25.29 เมื่อจำแนกรายสถานอนามัยพบว่าสถานอนามัยจะโหนด มีรายได้สูงสุด เป็นเงิน 135,822.56 บาท ร้อยละ 70.25 ของเงินรายได้ทั้งหมด รองลงมาคือ สถานอนามัยสะพานไม้แก่นเป็นเงิน 27,302.10 บาท ร้อยละ 14.12 และสถานอนามัยที่มีเงินรายได้ต่ำที่สุด คือ สถานอนามัยคลองเปิยะ เป็นเงิน 12,382.23 บาท ร้อยละ 6.40

การคืนทุนของสถานบริการสำหรับบริการสุขภาพนอกเวลาของสถานอนามัย

อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

การคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการ (operating cost recovery) คำนวณโดยการนำรายได้นอกเวลาทั้งหมดของสถานบริการ หาค่าต้นทุนดำเนินการนอกเวลาทั้งหมดของสถานบริการคูณด้วย 100 พบว่าโดยภาพรวมการคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการ ร้อยละ 54.03 เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานอนามัยพบว่า สถานอนามัยที่มีการคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการทั้งหมดสูงที่สุด คือ สถานอนามัยจะโหนด ร้อยละ 62.17 ของต้นทุนดำเนินการทั้งหมด รองลงมาคือ สถานอนามัยสะพานไม้แก่นมีการคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการทั้งหมดร้อยละ 54.04 ของต้นทุนดำเนินการทั้งหมด และสถานอนามัยคลองเปิยะ มีการคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการทั้งหมดต่ำสุด ร้อยละ 28.99

การคืนทุนต่อต้นทุนค่าแรง (labour cost recovery) คำนวณโดยนำรายได้นอกเวลาทั้งหมดของสถานบริการ หารด้วยต้นทุนค่าแรงนอกเวลาทั้งหมด คูณด้วย 100 พบว่า โดยภาพรวมการคืนทุนต่อต้นทุนค่าแรงของสถานอนามัย ร้อยละ 93.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานอนามัย สถานอนามัยที่มีการคืนทุนต่อต้นทุนค่าแรงสูงที่สุด คือ สถานอนามัยจะโหลง ร้อยละ 106.95 ของต้นทุนค่าแรง รองลงมาคือ สถานอนามัยสะพานไม้แก่นมีการคืนทุนต่อต้นทุนค่าแรงร้อยละ 104.51 และสถานอนามัยคลองเปี๊ยะ มีการคืนทุนต่อต้นทุนค่าแรงต่ำสุด ร้อยละ 46.33

การคืนทุนต่อต้นทุนวัสดุ (material cost recovery) คำนวณโดยนำรายได้นอกเวลาทั้งหมด หารด้วยต้นทุนวัสดุนอกเวลาทั้งหมด คูณด้วย 100 พบว่า โดยภาพรวมการคืนทุนต่อต้นทุนค่าวัสดุของสถานอนามัย ร้อยละ 127.72 เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานอนามัย พบว่า สถานอนามัยที่มีการคืนทุนต่อต้นทุนค่าวัสดุสูงที่สุด คือ สถานอนามัยจะโหลง ร้อยละ 148.47 รองลงมาคือ สถานอนามัยสะพานไม้แก่นมีการคืนทุนต่อต้นทุนค่าวัสดุร้อยละ 111.89 และสถานอนามัยคลองเปี๊ยะ มีการคืนทุนต่อต้นทุนค่าวัสดุต่ำสุด ร้อยละ 77.42

การคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการของกิจกรรมการรักษาพยาบาล คำนวณโดยนำเงินรายได้นอกเวลาทั้งหมด หารด้วยต้นทุนดำเนินการกิจกรรมรักษาพยาบาล คูณด้วย 100 พบว่า โดยภาพรวมการคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการของกิจกรรมรักษาพยาบาล ร้อยละ 106.24 เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานอนามัย พบว่าสถานอนามัยที่มีการคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการของกิจกรรมรักษาพยาบาลสูงที่สุด คือ สถานอนามัยจะโหลง ร้อยละ 140.23 รองลงมา คือสถานอนามัย สะพานไม้แก่น มีการคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการของกิจกรรมรักษาพยาบาล ร้อยละ 73.07 และสถานอนามัยที่มีการคืนทุนต่ำสุด คือสถานอนามัยคลองเปี๊ยะ ร้อยละ 59.99